

Journal / oft/ Dach-register van alle het / memorabelste datter binnen de Stadt 'SHER- /
TOGHEN-BOSCH, (sints datse be-/ legert worde / tot den dagh van't / overgeven) voorgevallen is.

Onpartijdich beschreven, van een Bor- / ger der selver Stadt, ende in Druckers handen /
ghevallen, die 'tselve alle nieus-gierige Le- / sers heeft soecken ghemeen te maecken,

T'AMSTERDAM, / By Broer Iansz. woonende op de Nieuwe-sijds / Achter-borch-wal inde Silvere
Kan / Anno 1629,

K9804

IOVRNAEL

oft

Dach-register van alle het

memozabelste datter binnen de Stadt 'SHER-
TOGHEN-BOSCH, (sints datse be-
legert worde / tot den dagh van't
overgeven) voorgevallen is.

Onpartijdich beschreven, van een Bor-
ger der selver Stadt, ende in Druckers handen
ghevallen, die 'tselve alle nieuw-gierige Le-
fers heeft soecken ghemeen te
maecken.

T'AMSTERDAM,

By Broer Iansz. woonende op de Nieuwe-sijds
Achter-boorch-wal inde Silvere Kran/ Anno 1629.

IOURNAEL / Off Dach-register, van 't gene bin- / nen de Stadt ,SHERTOGHENBOSCH / sints de Belegeringen voorgevallen is.

Op den lesten April 1629. zijn de Geusen aen de Schansse Crevecoeur ghecomen wel met 150. Schepen.

Den eersten Mey zijns tot Orten gecomen / ende haer terstont begraven / van Orten tot Hintem / van Hintem tot Dungen / tot Gestel / van Vucht naer Vlijmen tot de Bosser-sloot / daer sy wel 50. schepen met rijs brachten. voorts tot Engelen / daer sy daerelijcx al kloeck arbeyden.

Den 5. dito zijnder van Breda over Vlijmen inde Stadt gekomen tussen 8. en 900. mannen / die tot over haer middel door 't water gingen.

Den 6. dito schootmen vande groote Schans tot Vucht met een stuck gheschuts onder 15. Ruyters daer eenige van doot bleven.

Den 10. dito stack Capiteyn Dirck Busschieter met 12. mannen het Koe-dijcxken door / dat de Geusen meenden te beletten / wel 50. sterck daer na toekomende / maer moesten met verlies van twee mannen weder vertrecken.

In veerthien dagen isser van buyten niet sonderlings voor gevallen / want sy anders niet en deden dan graven. In dese tijt begonste de Boter alreede 10. en 12. stuyvers het pont te gelden / ja de beste een gulden / ende qualick te bekomen. Waer over den gouverneur ende Magistraet belasten / dat alle Honigh-koopers ende Mee-branders geen Honigh meer souden versieden: Noch de koeck-backers verbacken / op verbeurte

van 100. Daelders / die in faute bevonden werden / om datmen de honigh op broodt soude eten. De Soldaten konden qualick eenige eetwaren bekomen / om datse so dier waren / daer over het pont Speck geset worde op 6. stuyvers / 't pont Boter 6. stuyvers / de kaes 5. stuyvers.

Tot den 20. dito heeft Prins Frederick Hendrick met Canon op de Stadt noch niet geschoten / maer vele huysen ende hoeven laten af-breken / met menichte van Boomen / om inde begravinghen te ghebruycken.

Den 22. dito heeft den Prince op de Stadt doen schieten aen de Orten Poorte negen schoten met grof Canon. ende heeftmen oock ghesien een Baterije tot hintem by de Geusen ghemaect. den selven dach quamen 2. boden vande onse die naer Brussel wilden wederom / konden niet door / alsoo de Stadt alreede soo beset was. Desen selven dito werden alle huysen ghevisenteert / ende op gheschreven alle het Coorn dat inde Stadt was / mitsgaders hoe veele levendighe menschen sielen.

Den 23. dito inde morgenstont heeftmen inde locht gesien boven de Stadt ontrent Orten twee regenbogen ruggelings tegen den anderen / met twee Sonnen tusschen de regenbogen / d'eenen Son boven / d'ander beneden / daer van Godt den Heer de beduydinge weet.

Den 24. dito zijn door onse Soldaten 14. geuse peerden binnen gebracht / die te samen vercocht wierden / voor 28. gulden. Noch 3. geuse peerden het stuck voor vier stuyvers acht penningen / noch een ander peert voor 3. stuyvers. Een karren hoy golt 60. gulden. Daer wiert weder vande Geusen inde Stadt geschoten. ende quamen twee Bodens van Brussel door 't Leger binnen / hun aenbrengen was secreet voor de Borgerije: men cost een peert voor een stuyver / ende Meester Pouwels de Smit gaf voor de 4. hoef-yzers 1. stuyver. Daer

wert een peert voor een pijp Toeback verkocht / dat 2. maen=
den te voren wel 12. pont groot soude gegolden hebben.

Den 26. dito golt een haringh anderhalve stuyver / en Ey
een stuyver / een pont vleesch 5. stuyvers / schapen vleesch 8.
stuyvers.

Den 27. dito werter ghepubliceert datter niemant op zijn
eygen erff eenich houdt soude afhouden / op pene van 100.
Ducaten / om datmen 't selve inde wercken van de Wallen
moest gebruycken. den selven dach schoten de geusen door de
H. Cruys Poort / in Maey Grietmakers huys.

Den 28. dito vielen wy uyt aende Vuchter-poort / aende
Hamer / ende namen de Geusen een Corte-guarde af / daer sy
wacht in hielden / snachts ten 11. uren / den selven dach had=
den wy lange met haer na Vucht toe geschermtsert.

Den 30. dito hebben wy onder inde Stadts-vesten een
door-mijn-ganck ghemaect / om aen de Hintemer-poort op
de wacht te trecken / de geusen schoten desen dach seer / ende
quam een scheut door de toren S. Jans kerck / ende To=
ren aende Boom.

Den 31. dito schoten de geusen wel 110. schoten met halve
Cartouwen / waer van eenige Borgers huysen ende des Bis=
schops huys beschadicht werden. Doch zijn in dese Maent
mettet schieten vande stucken niemant doot ghebleven / dan
Capiteyn Ratelo met een Timmerman gequetst. De Meu=
lenaers hebben oock tot dese tijt ghemalen.

Den eersten Junij heeft Capiteyn Dommel-berghen / de
eerste mael zijn Compagnie vergadert / ende syn Vendel in S.
Jans kerkck kersten gedaen. Desen dach ende nacht scho=
ten de geusen dapper van alle hunne Baterijen ende zijn de
Hintemer-poort wel een half musquet-scheut genaerdert /
daer veel Soldaten aen weder-zijden gequetst en doot bleven.

Den tweeden dito op Pincxter avont schoten wy soo dap=
per op de geusen / insonderheyte vande Hintemerpoort af / ende
in onse buyten-wercken / dat elck musquettier 30. 40. ja 50.
scheuten dede / dat hun borsten soo blau waren / datse het niet
langer en konden herderen. De Geusen hebben met schoten
aen S. Jans kerck veel fraye buyten-wercken af-ghescho=
ten. Wy kregghen oock een Bode in van Brussel / daer op
des nachts geviert wert op S. Jans Toren / tot een teecken
dat de selve Bode wel overgecomen was

Den 3. dito op Pincxsterdagh kocht men het runt-vleesch
noch voor 7. ende 8. stuyvers 'tpont / Schapen-vleesch / 8. 9.
ende 10. stuyvers.

Den 4. dito vielen wy uytte Stadt inde geusen Trencen
naer Vucht / vele der selver doot-slaende. Ende wiert aende
Hintemer-poort een out Soldaet syn hoofd tot aende ooghen
af-geschoten.

Den 5. dito wert aen weder-zijden soo op als inde groote
Schanse des nachts dapper gheschoten / daer hun de Duyt=
schen die uyt Breda ghekomen waren / kloeklick hielden:
daer over sy de Bosse Soldaten Bockings schoten / seggende
datse mannen waren om Coop-luyden en Boeren te halen /
daerse geen slaghen van te verwachten hadden. Den selven
dito heeft Pr. Capusijns Constabel / twee halve Cartouwen
vande cleyne Schans inde Stadt gebracht. Daer wert oock
een Duytsche Sergeant zijn been voor de Vuchter-poort af=
geschoten. Ende een Jonghen die vande Schans quam met
een kan om een stoop wijns te halen / worde voor de poort
doot geschoten. Den selven dach werden den silveren S. Jan
aende Vuchter-poort de rugge af-geschoten.

Den 6. dito wert de Vrouw inde Hantboochs-schuts Bo=

gaert beyde beenen op haer Camer af-geschoten.

Den 7. dito quamen de Geusen soo dicht aende cleyne Schans / datse malkanderen inde loop-graven toebrachten een kanne bier met Toeback / datse op Lansers gheloof den anderen toereyckten / ende uytdroncken / terstondt weder lusstich vier ghevende. De Clooster-Bagijnen maeckten kus= sens voor de Soldaten voor haer borst. De Paters gaven ende maeckten al harten om aen haer hals te hangen.

Den 8. ende 9. dito al dapper teghen malkandereng heshoten.

Op den 10. dito schoten de geusen door S. Jans kerck / een Man aen zijn been quetsende / die hem sat en biechte: dien dacht wiert noch een man 'thooft af-geschoten / ende een Soldaet syn Oor af. Tot desen dach toe waren elf hondert scheuten gedaen.

Den 11. dito naerderde de geusen seer aende Schans buyten de Vuchter-poort / ende kregen het punt van't voorwerck in / al dapper schietende.

Den 12. dito wierdt aen weersyden dapper aende Hintemer-poort geschoten.

Den 13. ende 14. noch al even seer gheschoten / ende wy namen de geusen eenige wercken af daer wy met Granaden in wierpen / ende brachten vier rondassen binnen. Den selven nacht schoot den vyandt met Granaden des Capiteyns huys inde Schans aen brant / met vier tonnen Buspoyer ende ontrent 100. granaten.

Den 15. dito meyden de geusen de gracht vande kleyne Schansse te vullen / dan wiert vande onse belet / daer wel 30. vanden vyant dien nacht doot bleven / ende maer 2. vande onse ghequetst. Den selven dach werde op alle hoecken vande straten uyt-gheroepen dat yeder een syn loot aende huysen ende gooten soude af-breken / en op 't Stadt-huys brenghen / als mede aende water en pis-backen / 'twelck de Magistraet eerst souden doen / ende die dan versuymich bleef / soude verbeuren lijff en goet. Den selven dacht worden mandekens gemaect diemen met loot / yser / ende kaeykens (in plaets van Bollen) laeyde.

Den 16. dito snachts deden d'onse met een schuyt een inval in 'svyants Trenceen / daer sy 2. schiltwachten met eenige Soldaten doot sloegen / ende wert eenen die stont en vischte / beyde syn beenen af-geschoten.

Den 17. dito vielen wy uyt buyten de Hintemer-poort aen het steenen brugsken / ende sloegen veel geusen doot / veel geweer met een Sergeants helbaert inbrenghende.

Den 18. dito sloeghen wy by de Stadt op een plaetse de Muntel genoemt / een Ingenieur / doot die stont en teeckende / sneden hem oock beyde zijn Ooren af.

Den 19. dito vochten wy dapper tegen malkanderen.

Den 20. dito snachts meynde den Vyandt tusschen beyde Schanssen een brugge in te brenghen / met rijs en deelen / die wy met Peck-reepen in brant wierpen / ende den vyandt te rugge dreven.

Den 21. dito viel den vyant dapper aen op de voorwercken van de kleyne Schans.

Den 22. dito dede den Vyandt alle neersticheyt om in ons hoorn-werck te komen / dan wierter uyt-gedreven. Ende wert den Vaendrager Cornelis Herberts van achteren in syn rugge geschoten op't brugsken by de Schansse hertsteken doot.

Den 23. dito heel vroeck quam den Vyant in onse voorwercken vande Schans tot twee-reysen toe / die wy daer uyt dreven. Sy deden een Mijne springen dan dede gheen scha=

de / wy sloegen met vlegels daermen koorn mede dorscht / soo datter veel bleven / twee ghequetsten vanden vyandt die wy kregen / brachten wy in't Gast-huys om te genesen. Den selven dach naemiddachs quam den vyant weder in onse voorwercken / liet een Mijne springen / ende noch een vande onse / schoot daer op 15. scheuten met halve Cartouwen op ons volc ende de Schans / daer wert manlick ghevochten / ende trock Capiteyn Eyndehouts voor aen / zijn Soldaten lustich aenverrende / daer hy groote eere haelde / ende veel geusen doot sloech.

Den 24. dito weder dapper op den anderen geschoten / ende wierden 11. bonnen inde groote Schans geworpen / ende geweldich gheschoten / soo dat de Wallen met Coegels ghevult wierden.

Den 25. dito is op 'tvoor-werck vande Schans gheschoten den Colonel Bastock die hem altijd vromelijck ghedraghen hadde.

Den selven 25. ende op den 26. dito dede den vyandt niet dan de grachten te vullen / met Sausijsen / natte rijs van boomen en heggen / dat de onse met dreggen by groote menichten daer weder uyt haelde. Ontrent dese tijt haelden onse Ruyters neffens andere / gras vande Donck / droochdent ende maeckten Hoy daer af inde Stadt. Een deel Schutters hadden aende Oorter-poort de wacht / daer af eenighe saten en droncken tot Hansken van gheneuchten / daer een halve Cartou-koegel boven door 't dack vlooch ende maeckten een gat datter een peert door ghelopen soude hebben / maer niemant beschadicht.

Den 27. dito niet ghedaen dan dapper schieten en schermsutseren.

Den 28. dito vielen wy snachts uyt in 'svyants Trencen

ende op haer Baterije / dan vonden geen stucken / doordien syse des avonts in halen. Ende trocken onse Soldaten over de 300. Sausijsen van Rijs uyt de grachten. Den selven dito speelden wy met ons Canon op des vyants werck / ende men hoorde en sach (soo de sprake gingh) het volck van Graeff Hendrick vanden Bergh op de heyde.

Den 29. dit schoot ons volck weder dapper uyt de Stadt / ende haelden ons volck dien nacht weder over de 300. Bussemen rijs uyt de grachten vande kleyne Schans / en bleven 2. van onse Soldaten doot / die met een grof koegel gheschoten wierden. Den selven dacht wert een Vrouw beyde haer beenen af-geschoten ende een jongen syn Duym.

Den 30. dito hoordemen op de Dungen seer schieten / daer uyt wy vernamen dat des Coninckx en Keyzers volck by der hant waren / waer door wy lustich op des Vyandts wercken schoten. Op de selve tijdt quamen vijf Duytsche Soldaten over / klagende in 3. dagen gheen broot gegeten te hebben / ende wilden den Keyser dienen.

Tusschen den 30. ende 31. dito quam den vyandt sterck op ons hoorn-werck vande Schans aen / ende schoot dapper / dan d'onse drevense daer uyt / daer een Capiteyn en een Sergeant met eenige andere doot bleven.

Den eersten Julij quam tijdinge inde Stadt dat Coninckx volck op de Dungen vele vanden vyant hadden gecregen / dat begroot worde op 200. Soldaten ende 50. Wagens / neffens eenigh paert-volck. Desen selven dach schoot den vyant inde Preeck-Heeren kerk in 't Choor / ende inde Kerck van S. Jan int Orgel / dan dede weynich schade.

Den 2. dito worde een Vrouw die een kanne bier tapte / met een Canon-koegel de voorschoot vande buyck gheschoten / ende de kan voor 't vat in stucken / sonder anders beschadicht te zijn.

Den 3. dito schoot den vyandt over de merckt / dat de bol daer de werelt uytsteekt op de Camer quam / oock tweemaal door een molen. Des nachts was des vyants Legher in Al= larm met trommelen en trompetten / door dien Graeff Hen= drick vanden Bergh met stucken en musquetten lustich vier gaf.

Den 4. dito wert den eersten Borger doot gheschoten Jan Hendricksz. Coren-kooper / soo hy te Preeck-Heeren Coren op de solder mat. Den tweeden Borgher was den jonghen Coert ghenam / den selven dito aen de Orter-poort in't hooft geschoten worde.

Den 5. dito wierp den Vyandt inde kleyne Schans met Bonnen dat het Kercxken (zijnde een kleyn Capelle) om verre vlooch. Den vyandt was mede kloeck doende om de grachten vande groote Schans te vullen.

Den 6. dito snachts liepen vier van onse Soldaten int vyants werck ende staecten eenige schans-korven in brandt / door dien sy geen goede wacht hielden / hadden sy sterck ghe= weest / meyden wat sonderlings uyt gerecht te hebben.

Den 7. dito (zijnde Bosch-kermis) snachts vielen wy uyt de Stadt in des vyants Trenceen ende loop-graven (soos y de grachten vulden vande Schans) sommige vande onse ble= ven / ende eenige gequetsten aen wederzijden.

Den 8. dito viel ons volck in `svyants werck aende Hin= temer of Graefse-Poort / daer doot bleef een Capiteyn / ende Rateloo door `thooft geschoten / oock vele vanden vyant. Van desen achtsten tot den 14. dito heeft den vyant niet gedaen op de Schanssen ende Stadt / dan schieten en wercken / die vande Schansse arbeyden daer tegen / ende sneden de Schans deur. Ontrent dese tijt gingen twee Boden uyt / Jan Pleyte / ende Awy Awy / om te besoecken of sy door `svyants Legher co= men conden / dan sagen geen kans / waer over sy weder binnen quamen. Den selven dito quam een van onse Vaendragers die int uytvallen gevangen was / uyt het Geuse Leger t'huys / met een schoone hoet ende Pluym / en versilverde Degen / die hy seyde van de Prince vereert te zijn / die hem goede chier aengedaen hadde. Oock brachten onse Soldaten eenige van des vyants soldaten gevangen / armelijck gecleet / zijnde En= gelsche ende Schotten.

Den 14. dito worde voor elck een des Conincx Rogghe af= gemet / het Mudde voor 18. gulden / zijn ontrent 4. Veer= tels of 8. Schepels. De Soldaten cregen Broot / kaes ende Bier / van wegghen den Coningh.

Den 15. dito worde het Schapeen Vlees int Vlees-huys vercocht voor 18. stuyvers `tpont

Den 16. dito schoot den vyant seer op de groote Schans / doende een proeve om die te vermeesteren / dan wierden afge= slaghen.

Den 17. dito insgelijcx / dan wiert manlick afgekeert.

Den 18. dito smorghens ten vijf uyren liet ons volck een Mijn springen / ende vluchten voort na de Stadt / daer op den vyant de Schansse innam / een van Capiteyn Dircx Soldaten wert voor de Heylige Geest op de Wal in 4. of 5. stucken met een grot Canon geschoten. Den selven dach worde een Sol= daet aende Schans int hooft geschoten dat de herssenen daer uyt liepen / soo dat hy van syn selven niet en wist / ende men conde oock niet anders sien dan of hy was doot / waer over syn Rotgesellen hem brachten op't Cruys-broers Kerck-hof / in een kiste liggende om begraven te / doen stack hy armen en beenen om hooch ende rees uyt de kist / tot groote verwonde= ringe der gener die by hem waren / die hem naer 't Gasthuys brachten om te laten genesen. Den selven dito worde een vrou

inde Schilder-straet 'thoof af geschoten / ende een Jonghen door syn lijf / soo hij op 't ghetou sat en weefde. Desen selven avont vluchten onse Soldaten uyt de cleene Schans naer de Stadt / vreesende overvallen te worden; Oock waren sy inde Stadt wel van doen. Wy vielen savonts noch uyt op 'svyants Legher / smeten vier Schiltwachten doot / ende brachten drie Boden deur 'tLegher die yder Duyven by haer hadden om ons tijdinge weder binnen te brengen / want wy in een maent gheen Boden ghehadt hadden / door dien des vyants Schiltwachten maer 2. of 3. Spiets-lengde vanden anderen stonden / ende dan noch eenige Water-honden tusschen beyden / 'twelck noyt (staende de Oorloge) in dese Landen ghehoort is.

Den 19. dito wert Marcelis Andriesz. Soon aende Ortepoot soo hy Schilt-wacht stont / syn een been afgeschoten. Den selven dito quamen twee Tambourijns inde Stadt / heb= bende een pot nieuwen haringh op haer / om de selve te ver= eeren of wech te schencken.

Den 20. dito schoot den vyant sommighe scheuten door S.

Jans Kerck / ende seer vreesselijck door de Stadt.

Den 21. dito quamen weder eenighe Tambourijns inde Stadt om ghevangens te lossen / die weder eenighe Pekel-ha= ringen by haer hadden / die sy vererden; namen veel Peerden mede die wy tot buyt inghehaelt hadden / ende werden onder den vyant vercocht / want wy gheen voeder daer voor binnen hadden. De selve Tambourijns brachten tijdinghe datter Boden int Legher dien dach sterven soudent / die van Graef Hendrick vanden Bergh naer de Stadt ghesonden waeren. Men vercocht den ouden haringh het stuck voor 3. 4. ende 5. stuyvers / Runt-vlees voor 9. en 10. stuyvers 'tpont / Worte= len die de Bussel voor 'tbeleghe een stuyver costen / wierden voor 5. 6. en 9. stuyvers vercocht. Daer quamen dien dach noch andere Tambourijns die eenighe Lamoenen en Pekel= haringhen wegh schoncken.

Den 22. dito worden den Constabel Hans den Ouden Cleer= cooper 't hooft afgeschoten. Dien selven nacht quam een In= genieur voor S. Jans Poort op den Donck om wat af te te= kenen / die onse Soldaten by 't hooft creghen en binnen brach= ten / was in groot perijckel om doot gesmeten te worden. Dese tijt schoot den vyant heel dapper met grof Canon.

Den 23. dito schoten de Borgers aende Orter=poort ende Boom gheduerich op den vyandt. Desen dach deelden de Heeren d'eerstemael Pulver uyt aen de Borghers. Ende wert Groen soo hy voor syn deur sat en praete / syn Been af gheschoten.

Den 24. dito zijnder aende Vuchter ende Hintemer-poorten over 300. schoten met Canon van ons op den Vyant gedaen.

Den 25. dito op S. Jacobs dagh brachten onse Soldaten 7. huyslieden met een jongen in / die sy ghehaelt hadden dicht onder een van des vyants quartieren / hadde de jongen soo groot getier niet gemaect / sy soudent een wagen met Vrou= luyden geladen / gekregen hebben / die gekomen waren om te kijcken. Desen nacht vertrocken ettelijcke Compagnien vanden vyant / ende waren ons volck in haer Corteguarden / die sy eenige ledigh vonden / brachten een schuyt vol Cruy= wagens / schoppen / deelen / ende hout binnen.

Den 26. dito werden de Borgers wachten verandert van= de poorten / moesten nu gaen aende Wallen vande Stadt op de Torens. Dien selven dagh dede den vyant een stercke aen= val op onse halve maen / daer hy veel volcx liet / ende 7. vande onse doodt bleven met 10. ghequetste. Doch hebben wy dien selve dach de halve maen moeten verlaten.

Den 27. dito viel ons volck uyt / brachten weder eenighe Cruy-wagens ende ander gereetschap in / met eenighe ghevangens ende peerden / dan begheerde den Gouverneur dat wy gheen peerden meer binnen brengen souden / also daer gheen voeragie was.

Den 28. dito een Backersknecht savonts t'huys komende / slapen gaende / viel vande Camer / dan stont op / gingh weder na boven / ende leyde hem ter ruste / diemen smorghens doot vondt / ende sanderendaechs begroef. De Coster hoorende den dooden steenen / riep aen eenighe / ende quamen terstont met honderden om 'tgraf te openen ende den knecht uyt te halen. Een Jongman nam hem by syn handen / ende trock hem uyt de kist / maer hy was doot en bleef doot / syn wangen bloesden seer / ende liep hem 'tbloet te monde uyt / dat honderden van menschen sagen / daer over de Stadt geheel in roeren was. Desen dach wiert verssche Boter verkocht een gulden pont / d'oude boter 30. stuyvers / een paer jonge Duyven 24. stuyvers / een henne een Rijcxdaelder / een pont Schape-vleesch 20. en 24. stuyvers / Runt-vleesch 12. stuyvers / de keerssen 12. stuyvers 'tpont / een Ey twee blancken.

Den 29. ende 30. dito schoot den vyandt met pijlen als men metten hantboogh schiet. Desen dagh moesten de Schoemakers en Looyers hun huynen ende vellen voorts droogen / door dien geen run of spaen te becomen was. Ruet of smeer vande beesten worde voor 12. stuyvers 'tpont verkocht / ende gesmolten onder Raep-oly om op broot te eten / veel mostert wert onder Raep-oly ghedaen om mede op broot te eten. De gekregen peerden aten de bladen vande boomen / ende stieten de Constabels de selve vande Wallen inde Stadts veste / die niet over swommen / verdroncken.

Den lesten dito schoot den vyant een vande Molens schadeloos.

Den eerste Augusti schoot den vyant vreesselick met Canon en Musquetten / soo dicht oft ghehagelt hadde. Ende waren de Borgers seer verwondert datmen de Soldaten de wacht liet houden aende Visch-marct / S. Jans ende d'Orterpoort / dat de beste wachten waren.

Den 2. dito dede den Vyant een kloecke aen-val op't Conter-scharp voor de Vuchter-poort / dan wierden af-geslagen met groot verlies van haer volck / ende 4. vande onse. Desen dagh wiert een kint 'thoofte ende een Vrou hun been af geschoten. Van dese tijt af maecten de Geestelijcke personen / te weten de Paters vande Jesuyten / Preeckers / Minnebroers / S. Jans Monincken / Baesellers ende andere / twee Contrescherpen ofte wercken achter de Susteren van Orten t'eenemaal op. Wy kregen mede tijdinghe dat keysers volck inde Betuwe ghekomen was / hadden Renen ende Wageningen ingenomen / dat wy namaels contrary verstonden.

Den 4. dito schoot den vyandt by de Cruyt-toren met twee scheuten den meulen van boven neer / den standert aen stucken. Den selven dito dede den vyant een storm op't voorwerck by de Vuchter-poort met ontrent 500. Fransoysen / daer menichte van Edellieden / ende Voluntarissen onder waren / ooc vele gequetst ende doot bleven / want sy te rugge moesten. Den vyant schoot veel bonnen op den Dijck tot Mollen-brugge toe / dat alle menschen van daer de vlucht namen dieper inde Stadt.

Den 5. dito dede den Vyandt een Mijne springhen / vielen aen op 'tselve Voor-werck / dan moesten met verlies van volck ende eenige Voluntarissen weder te rugge: den selven dito sont den vyant om haer gequetsten ende dooden / daer onder veel van Adel waren.

Den 6. dito wert van wederzijden op ende uyt onse voor=

werck dapper gheschoten / den vyant schoot met stucken van de Donck in ons werk aende Vuchter-poort vijf Soldaten met een scheut / ende eenighe armen en beenen af. Daer wierden soo veel Bonnen gheschoten dat alle huysghesinnen dieper inde Stadt vluchten / ende vol vreesse waren. Den vyant haelde de aerde met manden van't voorwerck / ende approcheerden bezijden.

Den 7. dito heeft Capiteyn Compagne een deel ghevangens vanden vyant naer den Donck vergeselschapt / daer mede hy selfs voort naer den vyant overliep; By dese Compagnie quamen altijd de Tambourijns t'huys / ende hy wist alle 'tgene by den Gouverneur ende inde Stadt passeerde / 'twelc wy niet twijffelden of hy soude het den Prince openbaeren. Daer wiert soo vreeselic met Bonnen geschoten / dat wy het schieten van 't grof Canon niet achteden / ende bleven dagelijcx soo vele Menschen dat ick 'tghetal verzwijghe.

Den 8. dito quam den vyandt in ons voor-werck / dat wy verlieten om ons volck te sparen / wanter daghelijcx veel dootbleven. Den selven dito dede den Gouverneur ende Magistraet de Borgerije vergaderen / sloegen voor datmen de Vuchteren Dijck soude afgraven / ende de huysen af breken / daer de Borgers onwillig toe waren / seggende: heeftmen de Schansen ende Buyten-wercken niet connen houden / ende connen onse Wallen vande Stadt niet teghen houden / wat salt zijn als onse huysen af ende wy onse erven quijt zijn / dan seydense ghij hebt de Wint-Molens sonder ons consent afghedaen / meucht nu mede doen soo ghy't verstaet.

Den 9. dito wert vanden Gouverneur ende Magistraet aengedient / wat Borgers of Voluntarissen met de Soldaten wilden gaen in onse Trenceen om den vyant afbreuc te doen / dat se dat vryelijck doen souden / daer op eenige seyden als wy sulcx begeeren te doen / ist reden dat wy Coninckx ghelt en broot hebben.

Den 10. ende 11. dito schoot den vyandt veel Bonnen / die jammerlijck geschreeu ende veel schaden veroorsaecten. Den 11. dito dede den Gouverneur ende Magistraet de Borgerije weder vergaderen / hielt voor hoe dat Capiteyn Compagne voorseker den vyant alle ghelegentheyte hadde geopenbaert / ende datmen soude kiezen Commissarissen / eenighe uyt de Geestlickheyte / andere uyt de Krijghs-raet / de derde uyt de Borgherije / wat de selve ordonneerden om te maken of af te breken / soudemen volghen / daer in de borghers niet wilden consenteren. Derhalve de Gouverneur ende Magistraet aen haer versochten datse schriftelijcke Acte soude tekenen

datse in't af-snijden der Vuchteren-dijck niet condenseren / oock inde Trenceen niet gaen wilden / daer niet af volchde. De Geestlickheyte wert oock vergadert om gelt tot betaelinghe der Soldaten te fineren.

Den 12. dito schoot den vyant seer vreeslijck met Bonnen / waer over een inde Cruys-Broeders Kerck viel die 't gheheele ghestoelte vernielde / ende alle de Glazen inde selve kerck verdestrueerde: een Heer-Oom oft Moninck over de 80. Jaren oudt wierde te pletteren geslagen / datter niet als een been met het gequetste hoofd te vinden was. Den selven dag gingen 3. Boden uyt de Stadt / daer van de Duyven weder quamen / 'twelck beduyde datse deur ghekomen waren. Den selven dito werden 2. Fransche Graven inde Stadt begraven / d'een diende den Coningh / ende d'ander de Staten.

Den 13. dito wierter vreeselijck gheschoten / ende snachts elff Bonnen binnen ghesonden / die aen huysen en menschen groote schade deden / soo dat elck in vreesse was: Den selven

dagh vergaderde den Gouverneur ende Magistraet by mijn Heer den Bisschop / tot wat eynde was den Borghers onbekent: waer op volchde dat savonts by de duysent mannen uyt ginghen / om een sekere Dam door te steken / dan wilde niet effectueren : Sy brachten eenighe ghevangens binnen / hadden oock sommighe doot gheslaghen. Dese nacht deden de Bonnen merckelijke schade aen menschen en huysen.

Den 14. dito heeft den vyandt inden morghenstont seer fel met Bonnen geschoten / dat vreeslijck en yslijck om sien was. Eenige huysen gheheel gheruyneert / sommighe de gevels en dacken schadeloos.

Den 15. dito gaf den vyant dapper vier met grof Canon.

Den 16. dito schoot den vyandt over de drie hondert scheuten op ende naer de Vuchter-poort ende straet / ende wel 25. Bonnen / soo dat het volck op straet niet duyren konden / de Cruys-broeders moesten haer Clooster verlaten / ende gingen by de Minderbroeders wonen / slapen / ende haer dienst doen. Wy kregghen desen dagh goede tijdinghe / daer over belast worde aende wachten alle hun Vaendels te laten vliegen / soo

vande Poorten als Wallen / tot een teecken dat wy noch wel gemoet ende couragieus waren.

Den 17. dito dede den vyant niet dan schieten met Canon / ende 20. bonnen te werpen.

Den 18. dito bracht den vyant veel Sausijsen en Rijs om 't water te vullen inde gracht. Hebben oock een storm gedaen op ons werck voor de Graefse poort / van ontrent middach ten elf uren tot savonts ten 6. uren / daer veel volck aen wederzijden doot bleef ende veel gequetsten. Oock waren al eenige op de Wallen / dan moesten weder wegh.

Den 19. dito wierden vijf bonnen gheschoten op de Vuchterpoort / ende dien dagh heel stil gheweest / maer werden wel 50. wagens t'seffens met rijs al na de Stadt ggebracht. sy Schoten maer met 3. stucken / dan t'savonts weder met bonnen / dat de dooden uyt de aerde wech vlogen.

Den 20. dito schoot den vyandt seer vreeslick op de Vuchterpoort ende 't Bol-werck / datter stucke van 't selve Bolwerck inde grachten vielen / oock eenige Schans-korven van boven neder. Den selven dito vergaderde den Gouverneur / President ende Borger-Capiteynen weder tot mijn Heer den Bisschop / doch waerom / bleef secreet. Dese dagh dede den vyant een storm op't werck aende Graefse poort / daer sy af gedreven werden / ende veel volckx gequetst en doot bleef.

Den 21. dito naermiddaechs dede den vyandt weder een storm op't gemelte werck / dat ons volck verlaten moesten.

Den 22. dito bracht Capiteyn Dirck de Leeus volck drie peerden met een Cornet in / die sy ghevanghen brachten van Wijck te Duerstede (soo sy seyden) daer uyt wy verstonden dat Graef Hendrick vanden Bergh Amersfoort inghenomen hadde / ende drie dagen daer naer gheplondert / ende verlaten. Oock dat van den vyandt ondertusschen Wesel met verrassinghe inghenomen hadde.

Den 23. dito schoot den vyandt weder vreeslick met grof Canon / maer hielt op met de Bonnen / daer wy seer verblijft in waren. Den Gouverneur ende Magistraet ordonneerden dat de Borgerije smorgens en naer middach drie uyren t'elkens moesten pionieren / des avonts bedreef den vyant uyt

maten vreuchde met vieren ende andere vreuchde-teecken over 't innemen van Wesel / schoten oock met Canon en Musketten / als oyt ghehoort is.

Den 24. dito heeft den vyant de Stadt seer genaerdert met

syn Approchen.

Den 25. dito schoot den vyandt met Bonnen aende Vis=merct / dat elck de vlucht nam / vluchtende met haer huysraet inde kelders / ende met het lijf dieper inde Stadt.

Den 26. dito heeft den vyandt de grachten vande Stadt een stuckweeghs gevult / ende naerderde alle dagen seer / hebben oock met Bonnen gheworpen dat den brant in een huys quam / daer op sy fel schoten / waer over veel Borgers en soldaten doot bleven. Daer quam tijdinghe dat de Geusen Santvliet inghenomen hadden / dat evenwel niet waer was.

Den 27. dito smorghens vroegh zijnder twee Boden naer Brussel afgheveerdicht / die Duyven mede namen. Wy hadden in 7. weken geen tijdingen of Boden gehadt. Onse volck brachten desen dach des Drossaerts van Gornichums knecht in / met een schoon peert / die seyde dat Graef Jan van Nas= sau met 16000. Man was ontrent Eyndhoven / ende dat hy't op Heusden ghemunt hadde. Desen dach was den vyandt al cloec doende met de grachten te vullen / ende schoot seer vrees=lijck op S. Jans kerk / ende met Bonnen inde Hintemera=straet / groote schade aen huysen en menschen doende.

Den 28. dito aen wederzijden dapper geschoten / dan schoten wy een scheut / den vyant dede wel 10. schoten tegen.

Den 29. dito heeft den vyandt weder dapper met Bonnen beginnen te schieten / in sonderheyt op't Clooster vande Prec=Heeren / daer eenighe huysen gantsch ter neder gheworpen wierden. Den selven dito isser een Duyf binnen ghecome / 'twelck teken was dat de gemelte Boden door 'svyants Le=ger gepasseert waren / ende buyten perijckel. Den selven dach gaf den Gouverneur en Magistraet last datmen den Vuch=teren Dijc soude afgraven / ende gaven de Heeren Bier voor de Pioneerders. Den Gouverneur liet oock Amonitie broot uyt deelen aende behoefteighe Borgerije / soo de Stadt ontset worde / souden sy het een half jaer daer na betalen / so niet / be=

hoefden geen gelt te gheven. Men vercocht mede alle Olie / Stock-vis / Rijs ende andere vivres / dat voor 't Garnisoen op gedaen was / om ghelt te hebben. d'Oly worde vercocht voor 25. stuyv. de Pot / Rijs voor 4. stuyv. 'tpont / Stock-vis vier stuyvers en een halve.

Den 30. dito was den vyant al cloeck doende om de grachten vande Wallen met rijs te vullen / daer wy een deel van in brandt wierpen. Den vyant was soo stout dat eenighe over de Wallen quamen kijken / dat haer niet wel bequam.

Den 31. dito begonsten wy de couragie te verliesen / eenighe Borghers weygerden te waken / andere te pionieren / Doen ordonneerden de Heeren dat de Borghers om den anderen nacht waken souden / ende gaf men aende ghene die arbeyde / Bier / Broodt ende Kaes / om datse te ghewilligher wesen souden.

Den eersten September reesser groote oproer inde Stadt vande Borgers die op de Vuchter-dijck woonden / om datter last ghegheven was aenden Bogert ende achter Jacob Gijs=beretsz over den Bleyck met een graft af te maken / om so den Dijck deur te snijden / waerover de Borghers tussen 20. en 30. sterck naer den President gingen Hendrick Franssen van Gestel / die zij't claechden / tot tot antwoord gaf / slaetser af soo syer zijn.

Den 2. dito zijn de selve persoonen op't Stadt-huys gegaen / daer sy gheen contentement nae haer sin creghen / nae huys keerende / seyden daer leyt ons gheweere / wy willen niet waken / maer onse huysen ende Vuchteren Dijck bewaren / daer is ons meer aen ghelegghen dan aen't waecken en pionieren.

Den 3. dito schoot den vyandt soo vreeslijck vande Koey-Dijck met Canon en Bonnen dat veel huysen ter aerden geworpen wierden. Daer quam mede een Canon Coegel door in S. Jans kerck / die 't Orghel int Lieve Vrouwe Koer schadeloos maecte.

Den 4. dito smorgens schoot den vyandt sulcken menichte van Bonnen op de Vuchter-dijck / dat niemant hem berghen konde / ende van andere plaetsen oock de gantsche Stadt deur.

Den vyandt quam met syn Gaelderije voorby het buytenwerck dat wy voor de Vuchter-poort hebben liggen / over de gracht aen ons Bolwercken.

Den 5. 6. 7. ende navolghende dagen / vermeerde de jalousie vande Borgers tegen den Gouverneur / syn Swager / ende President / hoe langs hoe meer / vele ront uyt segghende / men belast onse huysen te provideren en voorsien op groote pene / ende nu isser geen Cruyt / wy hebben soo veel Jaren fortificatie-gelt ende andere schattingen opgebracht / om de Walen ende Stadt te fortificeren / nu sitten wy daer toe / wy hebben een rijcken Gouverneur / een rijcken President / etc. die ons wel uyt ghesoghen hebben / met meer ander Schelt-woorden. Daer op is ghevolcht dat den vyant tusschen den 9. ende 10. dito inden morghenstont de halve Mane voor de Vuchterpoort innam / ende ons volck inde Stadt ghevlucht quamen.

Den 11. dito smorgens sprong in't groote Bolwerck een Mijnen / dat sulcken verslagentheyt onder de Borgerije maecte / dat elck riep om te parlementeren / daer toe eenige gecommitteert werden / ende liepen groote menichte van Borgers naer de Wallen die hun hoeden op staken / ende wiert het Accoort gesloten den 14. dito ende ondertekent. Ende zijn den Heere Gouverneur met het Garnisoen / vele Geestelijcken / ende eenighe Borgers den seventhienden dito uyt getrocken / daer dien dach groot jammer en klaghen inde Stadt bedreven worde.

FINIS